

Силабус дисципліни

МЕТОДИКА РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність – 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма – *Дошкільна освіта.
Інклюзивна освіта*

Дисципліна циклу: нормативна

Рік навчання: 1. Семестр: 1

Кількість кредитів: 4

Мова викладання: українська

Керівники курсу

к.пед.н., доцент **Ольга Леонідівна Главацька**

Контактна інформація

olga.raduk@gmail.com, +380963818592

Опис дисципліни

Дисципліна «Методика роботи з дітьми з особливими освітніми потребами» спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти професійними компетентностями через засвоєння ними науково-теоретичних та організаційно-методичних засад впровадження інноваційних методик у освітній процес дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Головне спрямування під час вивчення даного курсу – максимально використати творчий потенціал, активність, самостійність і відповідальність кожного студента у процесі засвоєння теоретичного і практичного матеріалу.

Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є: формування усвідомленого розуміння основоположних засад інклюзивної освіти; озброєння знаннями методики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; формування уявлень про партнерську взаємодію суб'єктів інклюзивного навчання; сприяння усвідомленню необхідності постійного особистісного і професійного самовдосконалення.

Структура дисципліни

Години (лек./сем.)		Тема	Результати навчання	Завдання
Денна	Заочна			
1/1		Тема 1. Розвиток освіти осіб з особливими освітніми потребами: історія та сучасність	Дослідити генезис науково-теоретичних підходів до проблеми залучення осіб з особливими освітніми потребами у загальноосвітній простір. Висвітлити соціокультурний контекст змін в освіті осіб з особливими потребами. Довести значущість інклюзивної освіти. Висвітлити законодавчі акти Організації Об'єднаних Націй, Декларацію Генеральної Асамблеї ООН про права осіб з особливими освітніми потребами, Конвенцію ООН про права дитини. Обґрунтувати концептуальні засади Саламанкської декларації щодо освіти осіб з ООП.	Опитування, презентації результатів виконаних завдань

1/1	-/1	Тема 2. Становлення та розвиток інклюзивної освіти в Україні	Обґрунтувати етапи розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні. Висвітлити суть законодавчого та нормативно-правового забезпечення освіти в Україні щодо освіти дітей з особливими освітніми потребами.	Опитування, практичні завдання
2/2	1/-	Тема 3. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти	Визначити сутність, завдання та функції інклюзивної освіти. Розкрити сутність і відмінність понять «виключення», «сегрегація», «інтеграція» й «інклюзивна освіта». Дослідити переваги інклюзивної освіти. Знати технологію використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини. Знати особливості соціалізації дитини з особливими освітніми потребами. Уміти визначити психолого-педагогічні умови соціалізації дитини з особливими освітніми потребами у закладі освіти.	Тести, опитування, презентації результатів виконаних завдань
2/2	-/1	Тема 4. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти	Розкрити зміст понять «універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища». Визначити доцільність команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Розуміти суть і значення індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Висвітлити технологію навчання і оцінювання результатів в інклюзивному освітньому середовищі.	Тести, опитування, практичні завдання презентації результатів виконаних завдань
2/1	1/-	Тема 5. Методика роботи щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями зору	Знати визначення зорових можливостей відповідно до міжнародної класифікації до категорії «порушення зору». Знати вимоги щодо облаштування просторово-фізичного середовища для дітей зі зниженим зором та незрячих. Знати і уміти застосовувати на практиці загальні рекомендації щодо мовленнєво-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольової сфер та навчальної діяльності дітей зі зниженим зором та незрячих. Сформулювати перелік спеціального обладнання для дітей з порушеннями зору та вчителів щодо адаптації навчальних матеріалів.	Опитування, практичні завдання
2/1	1/1	Тема 6. Методика роботи з дітьми з порушеннями слуху та мовлення	Знати зміст та наслідки категорії «порушення слуху». Визначити фактори розвитку та навчання дитини з порушеннями слуху. Знати умови забезпечення просторово-фізичного середовища для дітей з порушеннями слуху. Знати і уміти застосовувати на практиці загальні рекомендації щодо мовленнєво-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольової сфер та навчальної діяльності дітей з порушеннями слуху.	Опитування, практичні завдання, термінологічний диктант

1/1	1/-	Тема 7. Методика роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату	Уміти пояснити поняття «порушення опорно-рухового апарату». Визначити захворювання, які призводять до порушень опорно-рухового апарату. Знати і уміти застосовувати на практиці загальні рекомендації щодо мовленнєво-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольової сфер та навчальної діяльності дітей з порушеннями слуху.	Опитування, практичні завдання
1/1	1/-	Тема 8. Методика роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку	Уміти пояснити поняття «порушення інтелектуального розвитку». Висвітлити труднощі в соціальній адаптації, формуванні інтересів, характерні для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Знати і уміти застосовувати на практиці загальні рекомендації щодо мовленнєво-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольової сфер та навчальної діяльності дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.	Опитування, практичні завдання
1/1	1/-	Тема 9. Методика роботи з дітьми з порушеннями розладу аутистичного спектру	Уміти пояснити поняття «розлад аутистичного спектру» та характерні групи порушень. Знати просторові ресурси навчального приміщення. Розуміти важливі характеристики при розладах аутистичного спектру. Знати особливості інтелектуального розвитку дітей з розладами аутистичного спектру. Знати вимоги щодо просторово-фізичного середовища для дітей з розладами аутистичного спектру. Знати і уміти застосовувати на практиці загальні рекомендації щодо мовленнєво-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольової сфер та навчальної діяльності дітей з розладами аутистичного спектру.	Опитування, практичні завдання
1/1	1/-	Тема 10. Методика роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку	Уміти пояснити поняття «затримка психічного розвитку». Розуміти значущість надання психолого-педагогічної допомоги дітям з ЗПР. Знати і уміти застосовувати на практиці загальні рекомендації щодо мовленнєво-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольової сфер та навчальної діяльності дітей із затримкою психічного розвитку.	Опитування, практичні завдання
2/2	1/1	Тема 11. Особливості формування математичних понять у дітей з особливими освітніми потребами	Уміти пояснити загальноосвітні, виховні, корекційно-розвивальні і практичні завдання навчання математики. Розуміти труднощі, що виникають у дітей з особливими освітніми потребами під час вивчення математики. Знати особливості використання методів навчання на заняттях з математики. Знати методику вивчення нумерації чисел першого десятка. Розуміти значущість дидактичних ігор. Визначити методику ознайомлення з простими геометричними фігурами.	Тести, опитування, практичні завдання, презентації, творчі завдання

Літературні джерела

1. Аргіропулос Д., Тарнавська, Н. Інклюзивна педагогіка: навчальний посібник для

науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир: Вид. О.О. Євенок,, 2020. 248 с.

http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf

2. Колупаєва А.А., Таранченко О.М Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібн. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

3. Костенко Т.М., Гудим І.М. Навчання дітей із порушеннями зору: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 184 с.

4. Кузава І. Б. Інклюзивна освіта дітей дошкільного віку: монографія. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2020. 345с.

5. Кузава І.Б. Інтегрований підхід до інклюзивної освіти осіб із порушеннями зору: монографія [Кол.авт.: Н. А. Савчук, Ю. П. Симончук, Л. П. Стасюк, І.Б. Кузава, В. В. Терпелюк, Ю.Й. Тулашвілі] / за заг. ред. Ю. Й. Тулашвілі. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019. 344 с.

6. Кузава І.Б. Психолого-педагогічні аспекти організації дошкільної інклюзивної освіти. *Напрями та перспективи інклюзивного навчання людей з порушеннями зору в українському освітньому просторі* : монографія. Науково-методична лабораторія з питань дидактичних технологій інклюзивного та інтегрованого навчання суб'єктів освіти з порушеннями зору Інституту педагогічних технологій (Луцьк) АПН України / за ред. Ю. Й. Тулашвілі. Луцьк : ВМА «ТЕРЕН», 2019. 264 с.

7. Кузава І.Б., Дем'янюк С. Організація інклюзивного середовища у закладі дошкільної освіти. *Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти*. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (18-19 травня 2022 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І.М. Брушневська, Г.О. Гац, Н.С. Карабанова, З.С. Мацюк, В.Ф. Сергєєва, І.І. Сидорук, Л.П. Стасюк. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 43–46.

8. Кузава І. Роль інклюзивної освіти у формуванні професійної готовності майбутніх учителів-дефектологів. *Становлення особистості дитини в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний і медичний аспекти* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 12–13 трав. 2022 р. / за заг. ред. Н. Г. Пахомової, В. І. Березан. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. С. 121–128.

9. Навчання дітей із порушеннями слуху : навчально-методичний посібник / С.В. Кульбіда та ін. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 216 с.

10. Недозим І.В. Учні початкових класів із розладами аутистичного спектра : навчання читання та розвиток : навч.-метод. посібн. Харків : Вид-во Ранок», 2020. 96 с.

11. Нормативно-правова база з питань інклюзивної освіти
<http://www.kharkivosvita.net.ua/document/6248>

12. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

13. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

14. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» № 957 від 15 вересня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF/conv#n13> (дата звернення: 28.08.2024 р.).

15. Рібцун Ю.В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 264 с.

16. Середа І. В., Кисличенко В. А. Спеціальна педагогіка з основами спеціальної дидактики: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу. Частина І. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2020. 164 с.

17. Спеціальна освіта : навчально-методичне забезпечення ОПП Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта освітнього ступеня магістра [Електронний ресурс] / [кол. авторів; за заг. ред. І. Сидорук, З. Мацюк]. Луцьк : Волинськ. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2023. 203 с.

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22775/1/navch_pos_IO.pdf

18. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К.М. [2-ге вид., доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

19. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.

20. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 248 с.

21. Svitlana STEBLJUK, Yuliia BONDARENKO, Kristina TOROP, Nataliia YARMOLA, Iryna KUZAVA, Dina SHULZHENKO. Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the Conditions of Inclusive Education. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience. 2021, 12 (4), 329–345.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися встановлених дедлайнів, а у разі їх порушення без поважної причини оцінка за завдання може бути знижена. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час модульних контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

- **Політика щодо відвідування:** За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу..

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 1-11).	Оцінка за виконане завдання.	Оцінка за виконане завдання.	Тестові завдання (25 тестів по 2б. за тест) – макс. 50 балів. Теор. пит. 1 – макс. 25 балів. Теор. пит. 2 – макс. 25 балів.

Шкала оцінювання

<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)